

Edukacja w czasie pandemii wirusa COVID-19 Z dystansem o tym, co robimy obecnie jako nauczyciele

Ukazała się praca zbiorowa (w formie e-booka) pod red. naukową Jacka Pyżalskiego ***Edukacja w czasach epidemii COVID-19. Z dystansem o tym, co robimy obecnie jako nauczyciele. Wydawnictwo EduAkcja***
(darmowy e-book do pobrania na stronie: <https://zdalnie.edu-akcja.pl/#pobierz-ebooka>)

Jak pisze we wstępie Jacek Pyżalski:

... opracowanie dotyczy sytuacji edukacji w czasach pandemii wirusa powodującego chorobę COVID-19, która wymusiła na wszystkich inny model działania, głównie ze względu na zmianę sposobu funkcjonowania większości instytucji edukacyjnych: z tradycyjnego na zapośredniczony.

I dalej

*Nasza książka jest o edukacji, w której wszystko zmieniło się w bardzo krótkim czasie, stawiając przed osobami zarządzającymi szkołami, nauczycielami, a przede wszystkim uczniami i ich rodzinami **nowe wyzwania**. Te ostatnie możemy rozumieć zarówno jako spore, budzące złe emocje **zagrożenie**, ale także jako **szansę**. Trudno jest myśleć w sposób pozytywny w obecnej chwili, a jednak jestem przekonany, że nawet teraz możemy znaleźć rozwiązania edukacyjne, które mają sens i przełożą się na coś wartościowego – dobro naszych podopiecznych i ich rodzin oraz nas samych, a także społeczeństwa rozumianego jako wspólnota.*

*Pierwsze doświadczenia, które mamy już za sobą, uświadomiły, że obraz efektów naszych działań jest **niejednoznaczny**.*

Doświadczamy trudności i porażek, popełniamy błędy, ale równocześnie pojawia się poczucie wpływu, sukcesów pedagogicznych i dobrych informacji zwrotnych płynących od uczniów i ich rodzin.

W wywiadzie dla Głosu Nauczycielskiego (16.04) J.Pyżalski tak mówi na temat publikacji:

*Nasza książka ... jest próbą poszukiwania wspólnej myśli (**wizji**) dotyczącej tego, co jest obecnie **ważne, priorytetowe**, na co warto zwrócić uwagę, a co może być pułapką w naszych działaniach....od tematów wychowawczych po tematy dydaktyczne poprzez ... pokazanie jak o siebie zadbać.*

Wyjaśniając zaś podtytuł książki: ***Z dystansem o tym, co robimy obecnie jako nauczyciele*** prof. Pyżalski tłumaczy :

Nie chodzi oczywiście o to, że my się nie angażujemy. My się tylko zatrzymujemy i zastanawiamy się co się właściwie dzieje, co chcemy teraz robić, jak zapobiec temu żeby nam coś nie umknęło, żebyśmy czegoś ważnego nie przegapili albo nie popełnili poważnych błędów.

A zatem co jest obecnie sprawą najważniejszą w edukacji - zdaniem autorów opracowania?

Relacje międzyludzkie i ich wspieranie, dopiero w dalszej kolejności nauczanie! Gdyż :

- *To relacje tworzą warunki i fundament do dalszego działania (J.Pyżalski)*
- *Bez sensownych działań w tym obszarze (budowania relacji i wsparcia Z.K.) osiągnięcie czegoś wartościowego edukacyjnie będzie bardzo trudne albo wręcz niemożliwe*

Publikacja dotyczy :

1. Palących pedagogicznych kwestii związanych z organizacją zdalnego nauczania w warunkach panującej epidemii wirusa COVID

Głównymi wyznacznikami sposobu organizacji pracy zdalnej powinny być potrzeby uczniów, potencjał kadry oraz możliwości współpracy z rodzicami pisze **J.Witkowski** w rozdz. Organizacja zdalnego nauczania

2. Zawiera opis praktycznych strategii i rozwiązań związanych z wychowywaniem (rozdz.1, 2, 5, 11), nauczaniem i uczeniem się na odległość (rozdz.6, 7, 8, 9, 10) oraz wspieraniem uczniów i udzielaniem im pomocy psychologiczno-pedagogicznej (rozdz.2, 5, 11)
3. Wyraźnie zarysowane są też kwestie związane ze specyfiką obecnej sytuacji pandemii, w szczególności opisywany (diagnozowany) jest stan samopoczucia dzieci i młodzieży, rodziców i członków ich rodzin, nauczycieli (rozdz.1, 2, 5, 11)

Nie możemy pracować edukacyjnie z uczniami, abstrahując od ich aktualnej sytuacji życiowej, stanu emocjonalnego oraz posiadanych zasobów niezbędnych do radzenia sobie z obecną rzeczywistością, pisze **J.Pyżalski**

4. Wiele miejsca poświęcono także temu, w jaki sposób podtrzymywać i budować relacje pomiędzy nauczycielami a uczniami i pomiędzy rówieśnikami oraz wspierać emocjonalnie dzieci (rozdz.2, 4, 5, 8, 11) w obecnych warunkach komunikacji zapośredniczonej

*... w edukacji, jaką znaliśmy dotychczas, relacje tu przywołane także stanowiły fundament. Warto więc powiedzieć jasno: nic się tutaj nie zmieniło. Jest tylko trudniej i mamy obecnie do czynienia z większym ryzykiem utraty takich relacji. Musimy więc wypracować, poznać i wdrożyć rozwiązania, które pozwolą nam w obecnej sytuacji relacje budować i wzmacniać - konstatuje **J.Pyżalski** w rozdz. „Relacje przede wszystkim, nawet jeśli obecnie zapośredniczone”*

5. Poświęcono też uwagę na dbanie o dobrostan nauczycieli (rozdz.12) i potrzebę wsparcia ich pracy przez dyrektorów (rozdz.13), jako warunków dobrej jakości pracy z uczniami

*Choć to uczniów traktujemy jako najbardziej narażony i najbardziej wrażliwy element systemu edukacji, w obecnej sytuacji nietrudno zauważyć, że to na nauczycielach skupiły się oczekiwania i wymagania, płynące zarówno ze strony ich podopiecznych, jak i z góry, od dyrektorów szkół - stwierdza **M. Zaród** w rozdz. „Jak nauczyciele mogą zadbać obecnie o swój dobrostan”*

Publikacja składa się ze wstępu oraz 14 rozdziałów.

We **Wstępie** do książki, J. Pyżalski w następujący sposób charakteryzuje treść rozdziałów:

Rozdz. 1   Wiesław Poleszak., Jacek Pyżalski
Psychologiczna sytuacja dzieci i młodzieży w dobie epidemii

Publikację otwiera tekst Wiesława Poleszaka Jacka Pyżalskiego, dotyczący charakterystyki sytuacji psychologicznej dzieci i młodzieży w obecnym czasie oraz tego, w jaki sposób powinniśmy uwzględnić ten aspekt w pracy z młodymi ludźmi.

Rozdz. 2   Tomasz Bilski
Jak pracować z uczniem w kryzysie w czasie pandemii COVID-19

Temat ten w kontekście ostrego kryzysu, którego doświadczają i będą doświadczać młodzi ludzie, kontynuuje w kolejnym tekście Tomasz Bilski.

Rozdz. 3   Marek Kaczmarzyk.
Neurobiologiczny kontekst edukacji zdalnej

Charakter diagnostyczny, łączony z pewnymi wątkami wdrożeniowymi, ma tekst Marka Kaczmarzyka, który analizuje obecne działania zdalnej edukacji z perspektywy neurobiologii mózgu.

Rozdz. 4   Jacek Pyżalski
Co jest obecnie ważne a co mniej w działaniach szkół i nauczycieli

Następny w kolejności tekst mojego autorstwa otwiera część bardziej metodyczną. Zarysowuję w nim proponowaną przez autorów tej publikacji filozofię działania i priorytety edukacyjne, wyraźnie zaznaczając, że dydaktyka nauczania zdalnego jest tylko jednym z obszarów, którym powinniśmy się obecnie zająć, stawiając na pierwszym miejscu istotne relacje międzyludzkie i wsparcie.

Rozdz. 5   Jacek Pyżalski , Wiesław Poleszak
Relacje przede wszystkim, nawet jeżeli obecnie zapośredniczone

Dalej czytelnik natrafi na tekst napisany przeze mnie wraz z Wiesławem Poleszakiem, w którym koncentrujemy się na ważnych relacjach nauczyciela z uczniami i ich rodzinami oraz relacjach rówieśniczych. Piszemy również o tym, jak relacje te możemy budować i wspierać w obecnej sytuacji.

Rozdz. 6   Marlena Plebańska
Cyfrowa edukacja, potencjał, procesy, modele

Rozdz. 7   Anna Koludo
Strategie kształcenia na odległość

Rozdz. 8   Natalia Walter
Mamy (za) duży wybór - jak nie zgubić się wśród narzędzi cyfrowych?

Rozdz. 9 Jacek Ścibor
Wstrzymaj siebie, rusz ucznia: e-nauczanie i e-twórczość

Rozdz. 10 Danuta Sterna
Ocenianie w dobie koronawirusa

Rozdziały Marleny Plebańskiej, Anny Koludo, Natalii Walter, Jacka Ścibora i Danuty Sterny dotyczą dydaktyki edukacji zdalnej. Każdy z tych autorów analizuje ważne jej aspekty na swój autorski sposób, budząc refleksję i zaznaczając ważne dla praktyki elementy. Podejścia te nieco się różnią, ale znajdziemy w nich elementy wspólne dotyczące kwestii zasadniczych.

Rozdz. 11 Piotr Plichta
Różne konteksty nierówności cyfrowych a wyzwania dla zdalnej edukacji – propozycje rozwiązań

Tekst Piotra Plichty skupia się na istotnym zagrożeniu obecnych działań edukacyjnych, jakim są spowodowane różnymi czynnikami nierówności cyfrowe. Sprawiają one, że nie każdy może w tym samym stopniu korzystać z edukacji zdalnej.

Rozdz. 12 Marcin Zaród
Jak nauczyciele mogą zadbać obecnie o swój dobrostan

Wreszcie, Marcin Zaród podpowiada, jak w tej trudnej sytuacji nauczyciel może zadbać o samego siebie, co z kolei jest niezbędnym warunkiem tego, by mógł pomóc innym. Tekst ten podejmuje także temat relacji wśród nauczycieli.

Rozdz. 13 Jędrzej Witkowski
Organizacja zdalnego nauczania

Jędrzej Witkowski proponuje z kolei spojrzenie z dystansu na aspekty organizacyjne zdalnego nauczania, wskazując zarówno pułapki, jak i czynniki sukcesu. Rozwija też poruszany już wcześniej temat relacji o relacje nauczyciel – dyrektor.

Rozdz. 14 Łukasz Tomczyk
Czego możemy się nauczyć od tych, którzy prowadzą zdalną edukację od dawna ?

Zamykający publikację tekst Łukasza Tomczyka dotyczy doświadczeń krajów, które z różnych przyczyn edukację zdalną prowadzą od dawna, oraz tego, jak możemy obecnie z ich doświadczeń skorzystać.

Gorąco polecam publikację wszystkim osobom zaangażowanym i odpowiedzialnym za organizację procesu edukacyjnego w obecnych czasach (dyrektorom szkół, nauczycielom), a także specjalistom szkolnym (pedagogom, psychologom) oraz wszystkim osobom zajmującym się wychowywaniem i wspieraniem emocjonalnym dzieci i młodzieży.

Zbigniew Koziański